

CZU 314.1:061.1EU

DOI 10.5281/zenodo.8129043

Olena SALI,
masterandă
MA

CRIZA MIGRAȚIONALĂ CA O PROVOCARE PENTRU UNIUNEA EUROPEANĂ

Articolul este dedicat studiului indicatorilor fluxurilor de migrație din Europa din ultimii ani, precum și problemei migrației moderne existente în țările UE. Autorul a efectuat o analiză a cercărilor științifice pe această temă. Au fost analizate problemele integrării refugiaților în comunitatea europeană, iar structura și numărul de imigranți au fost determinate pe baza datelor statistice.

Autorul a avut în vedere acțiunile și pozițiile liderilor statelor membre ale Uniunii Europene în ceea ce privește politica de migrație și rezolvarea problemei aflului în masă de migranți. Lucrarea examinează principalele tendințe ale politicii UE de migrație de până acum. Se dezvăluie perspectiva dinamicii migrației ca fenomen complex și cu mai multe fațete, se preconizează dezvoltarea ulterioară a acesteia ca fenomen social instabil. Au fost identificate componentele antisociale ale proceselor de migrație în Uniunea Europeană și impactul lor negativ asupra schimbărilor socio-culturale. Articolul analizează principalele schimbări în natura mișcărilor de migrație ale populației în afara granițelor statelor lor în scopul ocupării forței de muncă și identifică tendințe în distribuția regională și de stabilire a migranților de muncă. Atenția se concentrează asupra dorinței statelor membre de conducere ale UE de a limita aflul spontan de migranți ilegali din acele țări aflate în stadiul de dezvoltare, deoarece aceasta creează numeroase probleme sociale, politice, economice, precum și culturale și religioase pentru țările UE. Până la urmă, Comunitatea Europeană însăși suferă de dificultăți și contradicții politice asociate cu diferențele de niveluri de dezvoltare economică.

Au fost formulate concluzii privind modalitățile de depășire a acestei probleme, și anume necesitatea unei abordări uniforme a reglementării proceselor de imigrare. De asemenea, se subliniază potențialul pozitiv semnificativ al migrației pentru dezvoltarea statelor gazdă, condiția de utilizare a căruia este o politică adecvată de migrație atât la nivel național, cât și internațional. Printre prioritățile politice ar trebui să fie asigurarea unui proces de migrație legal și ordonat, precum și protejarea drepturilor migranților.

Cuvinte-cheie: migrație, politică de migrație, Uniunea Europeană, refugiați, migranți, criză migrațională.

THE MIGRANT CRISIS AS A CHALLENGE FOR THE EUROPEAN UNION

The article is dedicated to the study of indicators of migration flows from Europe during the

recent years, as well as the problem of modern migration existing in EU countries. The author performed an analysis of scientific research on this topic. The problems of integrating refugees into the European community were analyzed, and the structure and number of immigrants were determined based on statistical data.

The author considered the actions and positions of the leaders of the member states of the European Union in terms of migration policy and solving the problem of the mass influx of migrants. The paper examines the main trends in EU migration policy so far. The perspective of migration dynamics as a complex and multifaceted phenomenon is revealed, its further development as an unstable social phenomenon is predicted. The anti-social components of migration processes in the European Union and their negative impact on socio-cultural changes were identified. The article analyzes the main changes in the nature of migration movements of the population outside the borders of their states for the purpose of employment and identifies trends in the regional distribution and settlement of labor migrants. The focus is on the desire of the leading EU member states to limit the spontaneous influx of illegal migrants from the developing countries, as this creates numerous social, political, economic, as well as cultural and religious problems for EU countries. After all, the European Community itself suffers from political difficulties and contradictions associated with differences in levels of economic development.

Conclusions were drawn on ways to overcome this problem, namely the need for a uniform approach to the regulation of immigration processes. It also emphasizes the significant positive potential of migration for the development of host states, the condition for the use of which is an adequate migration policy both at the national and international level. Among the political priorities should be insurance of a legal and orderly migration process, as well as protection of the rights of migrants.

Keywords: migration, migration policy, European Union, refugees, migrants, migration crisis.

Recenzent:

Dinu OSTAVCIUC, dr., conf. univ., rector, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Formularea problemei. Migrația globală ca fenomen social este astăzi un fenomen complex și cu mai multe fațete. Conducerea statelor europene nu era pregătită să rezolve constructiv și prompt problemele legate de procesele de migrație globală. Acest lucru a dus la criza migrației din 2015, care rămâne până în prezent una dintre cele mai importante provocări pentru europeni. Potrivit sondajelor de opinie publică Eurobarometru, realizate sub egida Comisiei Europene, imigrația rămâne principala problemă la nivelul Uniunii Europene. Problema nu mai este în numărul excesiv de migranți și solicitanți de azil, așa cum era până de curând, ci în faptul că nu există un consens în Uniunea Europeană cu privire la modul de primire și distribuire a acestora. Pe măsură ce numărul de migranți care sosesc în Europa scade, la fel și cooperarea și împărțirea responsabilităților în cadrul UE. În plus, țările UE nu pot conveni asupra unei politici comune pen-

tru migranți și refugiați în general. În cadrul Uniunii Europene se formează blocuri separate cu interese opuse, ceea ce subminează spiritul general al Uniunii Europene.

Analiza cercetărilor și publicațiilor recente. Problematika proceselor de migrație a devenit subiect de discuții atât în rândul elitei politice a statelor membre ale Uniunii Europene, cât și în rândul unui număr semnificativ de juriști autohtoni. Atât cercetătorii străini, cât și ucraineni, inclusiv O. Ciupryna, H. Lutsyshyn, O. Malinovska, N. Pak, R. Kermach, A. Solodko, S. Castles, sunt implicați în studiul tuturor aspectelor politicii migrației și combaterea migrației ilegale la diferite niveluri: T. Klincenko, O. Vidler, O. Grișnova, V. Kryvenko, D. Weisbrodt și alții.

Scopul articolului. Scopul principal al lucrării este de a studia problema crizei migrației moderne din țările UE, de a lua în considerare principalele motive ale apariției acesteia și

amenințările cu care se va confrunta Uniunea Europeană în prezent și în viitorul apropiat, precum și căutarea modalități posibile de a le preveni și de a le minimiza.

Prezentarea materialului principal.

Migrația este deplasarea populației dintr-un loc de reședință permanent, asociată cu trecerea unor granițe (granițe de stat). Are un caracter spontan și mai multe tipuri. Migrația a existat întotdeauna. Astăzi, latura sa oficială este migrația forței de muncă a populației.

Cu toate acestea, cea mai masivă și periculoasă este migrația ilegală către țările Uniunii Europene, care a crescut de zece ori în ultimii ani. Migrația ilegală a devenit un fenomen persistent și pe scară largă care afectează procesele socio-economice și politice din multe țări ale lumii moderne. Potrivit Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM), în prezent există 244 de milioane de migranți internaționali în întreaga lume (sau 3,3% din populația lumii). În prezent, migrația internațională atinge cote record, numărul persoanelor strămutate în interior depășește 40 de milioane de persoane, iar numărul refugiaților este de peste 22 de milioane de persoane [16]. Din cauza lipsei de consens între guvernele statelor membre UE, popularitatea partidelor radicale de dreapta, care se opun ferm migranților, este în creștere în multe țări. Lipsa de solidaritate în ceea ce ține de adoptarea unor reguli comune pentru rezolvarea problemelor legate de relocarea unui flux mare de migranți duce la o încărcare inegală a serviciilor de migrație ale țărilor europene individuale. Ca urmare, aflulul masiv de migranți amenință existența Acordului Schengen, iar contradicțiile dintre țările UE în ceea ce privește reinstalarea migranților adâncesc scindarea în UE.

Criza migrației europene din 2015 este un fenomen care a devenit un dezastru umanitar cauzat de aflulul masiv de migranți din țările din Orientul Mijlociu și Africa către Europa. Unii oameni de știință și analiști chiar compară situația actuală cu perioada celui de-al Doilea Război Mondial [1, p. 271]. Există două puncte de vedere asupra acestei probleme: Germania, Franța, Italia și țările scandinave consideră criza migrației ca un test al valorilor

și unității europene, în timp ce Ungaria, Polonia, Slovacia, Cehia și statele baltice văd refugiații ca pe o amenințare la adresa securității și bunăstării [9].

Această criză este complexă: în primul rând, este o criză umanitară, deoarece a avut ca rezultat moartea a mii de oameni; în al doilea rând, este o criză atât a frontierelor, cât și a gestionării azilului; în al treilea rând, conform spuselor președintelui Parlamentului European, Martin Schultz, aceasta este o criză de solidaritate, deoarece a fost extrem de dificil să se găsească o soluție comună pentru UE în ceea ce privește soluționarea problemei refugiaților, care să facă posibilă distribuirea mai uniformă a poverii respective asupra țărilor individuale [8, p. 162].

Există destul de multe motive pentru apariția și existența fenomenului studiat, dintre care putem evidenția:

- lipsa oportunităților de angajare pentru un număr semnificativ de cetățeni din patria lor;
- instabilitate economică observată pe teritoriul unui număr semnificativ de țări din Orientul Mijlociu;
- sărăcire semnificativă și risc ridicat de a muri de foame în patrie;
- nedreptatea socială predominantă în țările din Est;
- dorința de a primi o educație decentă care să poată fi obținută în țările europene;
- cataclisme naturale care amenință sănătatea și viața și sunt observate pe teritoriul multor țări din Est;
- probabilitate mare de a fi în epicentrul ostilităților [10, p. 30].

Ultimul motiv este cel mai relevant astăzi, pentru că în Orientul Mijlociu apar constant noi conflicte armate, în urma cărora suferă mii de oameni, în majoritate civili. Aceasta este o dovadă că locuitorii teritoriilor estice decid să depășească o distanță considerabilă nu de la o viață bună, ci, dimpotrivă, cu o mare dorință de a-și păstra viața și pe cea a celor dragi.

Alături de cele de mai sus, merită subliniată o astfel de problemă umanitară: Migranții traversează destul de des Marea Mediterană cu familii întregi, cu copii nou-născuți, femei însă-

cinat și bătrâni. Mii de oameni nu ajung nicio dată pe țărmurile Europei visate. Cei mai mulți dintre ei au plecat de pe țărmurile patriei lor pe nave și bărci supraaglomerate, nesigure. Potrivit datelor Organizației Internaționale pentru Migrație, în 2017, peste 3.000 de persoane s-au înecat sau au dispărut în timp ce încercau să traverseze Marea Mediterană. În ultimii patru ani, numărul morților a fost de peste 20.000. Totuși, acest lucru nu îi oprește pe refugiați, iar aceștia depășesc distanțe periculoase pe mare de fiecare dată cu noi și noi „partide” [5]. Prin urmare, aspectul umanitar al problemei fluxurilor de migrație arată clar că aceste tendințe sunt periculoase pentru mii de oameni care îndrăznesc să-și schimbe viața în acest fel.

Potrivit ONU, țările din care provin majoritatea solicitanților de azil nu s-au schimbat din 2014: Siria, Afganistan, Somalia, Sudanul de Sud, Sudan, Republica Democrată Congo, Republica Centrafricană, Myanmar și Eritreea.

Principalele țări de origine sunt mai mult sau mai puțin aceleași: 41% dintre migranți provin din Siria, 27% din Afganistan, 16% din Irak, urmate de Iran, Pakistan, Nigeria, Gambia, Guineea, Maroc și Senegal [13]. Sosirile au fost în scădere constantă timp de 3 ani consecutivi, iar acum sunt doar 10% din vârful lor din 2015. În 2018, au fost detectate aproximativ 150.000 de mișcări neregulate peste frontierele externe ale UE [15]. Însă faptul că numărul sosirilor ilegale a scăzut nu este o garanție pentru viitor, având în vedere probabila continuare a presiunii migrației.

Criza migrației a devenit o provocare serioasă pentru realizările fundamentale ale Uniunii Europene, în primul rând zona de liberă circulație (Austria, Belgia, Danemarca, Germania, Norvegia, Slovenia, Ungaria, Suedia au reușit să restabilească temporar controlul la frontierele interne) a UE. În contextul crizei, forțele politice extreme au devenit mai active (de exemplu, în Franța, candidata de la Frontul Popular de extremă dreapta, Marine Le Pen, la alegerile prezidențiale din 2017, a ajuns în turul doi, unde 33,9% din alegătorii au votat-o), a avut loc o radicalizare a atitudinilor unei părți a populației (în 2015, în Germania au fost înregistrate 747 de atacuri la casele noilor sosiți,

dintre care 222 cu scopul de vătămare corporală [11]). Potrivit Eurobarometrului, migrația a devenit cea mai dureroasă problemă pentru europeni, lăsând în urmă dificultăți economice și șomaj [14].

Valurile de migrație în masă au devenit un factor destabilizator în cadrul politicii interne comune și al politicii de migrație a UE în mai multe aspecte. Este destul de evident că multe state membre ale UE nu erau pregătite pentru o criză migrațională la scară largă și, ca urmare, au simțit efectele negative ale acestui proces în sistemele de răspuns la urgențe sociale atât de importante precum locuința, educația și asistența medicală.

Ca urmare a fluxului necontrolat de refugiați, statele sunt nevoite să direcționeze prioritățile financiare și programatice ale integrării sociale către întreținerea temporară a migranților cu o eventuală reducere a garanțiilor sociale pentru cetățenii de rezidență europeană din cauza lipsei de fonduri în buget. Costurile suplimentare pentru satisfacerea nevoilor sociale ale refugiaților, așa cum se solicită în Germania și Austria, pot provoca „reacții politice” semnificative sau chiar o reacție vehementă, așa cum s-a întâmplat în rândul politicienilor locali din Köln.

În același timp, fluxurile de migrație contribuie la creșterea rapidă a societății civile europene, care acordă o importanță vitală satisfacerii nevoilor de bază ale refugiaților, precum îmbrăcăminte sau acordarea primului ajutor [2, p. 30].

Criza migrației, în ciuda cerințelor sale prealabile de politică externă, afectează în mod semnificativ funcționarea internă a UE. Astfel, pentru prima dată, ea a pus sub semnul întrebării unitatea țărilor europene și eficacitatea Acordului Schengen – una dintre pietrele de temelie ale integrării europene, care asigură libertatea de circulație în interiorul UE, în special pentru acele țări care au devenit parte a tranzitului pe traseul fluxului de solicitanți de azil din Orientul Mijlociu.

Deja astăzi pe teritoriul UE există o practică de restabilire a controlului la frontierele interne din cauza pericolului crizei migrației. Dreptul corespunzător este consacrat în art. 23

din Codul frontierelor Schengen. De exemplu, Germania a restabilit controlul la granița terestră cu Austria pentru perioada 11 februarie - 11 mai 2017; Austria – cu Slovenia și Ungaria. Franța, la rândul său, din cauza amenințării teroriste constante, a restabilit controlul tuturor frontierelor interne pentru perioada 27 februarie – 15 iulie 2017 [12].

În contextul crizei migrației, forțele politice europene de dreapta subliniază necesitatea implementării unor măsuri decisive menite să limiteze fluxurile de migrație. Creșterea fără precedent a migrației obligă deja astăzi un număr de state UE să aloce fonduri semnificative pentru răspuns prompt și amenajarea de puncte speciale de primire pentru refugiați și furnizarea ajutorului umanitar necesar (hrană și îngrijire medicală) [4, p. 22].

Menținerea dinamicii afluxului de refugiați și escaladarea în continuare a crizei migrației în viitorul apropiat poate determina o creștere și mai mare a costurilor economice din cauza necesității de finanțare a politicii sociale a UE, care se realizează din bugetele statelor membre UE; ca urmare, povara crizei migrației revine cetățenilor plători de impozite, care locuiesc în Uniunea Europeană. În plus, creșterea numărului de refugiați poate provoca o presiune suplimentară pe piața muncii din țările europene și poate crește și mai mult problema șomajului în Europa [6]. Evident, acest curs al evenimentelor nu va fi în niciun caz în favoarea cetățenilor UE, iar acesta, la rândul său, devine motivul exacerbarii confruntărilor interetnice și al deteriorării atitudinii față de migrații străini.

Problema migraților ilegali și a refugiaților exacerbează conflictul politic intern, în special, organizațiile naționaliste devin din ce în ce mai active, care susțin că Europa și-a pierdut deja majoritatea tradițiilor naționale, iar situația actuală va duce la o erodare și mai mare a identității europene. [7, p. 44]. Politica imperfectă de integrare a populației emigrante în societatea europeană duce la agravarea relațiilor dintre populația indigenă a statelor europene și imigranți, la creșterea sentimentelor anti-imigranți și la proteste în masă ale europenilor împotriva politicii de migrație a guvernelor naționale.

Abordarea UE a problemei migrației a fost și este eurocentrică. UE își arată slăbiciunile, care sunt lipsa unei uniuni reale între statele membre și, mai presus de toate, lipsa de cooperare între acestea arată clar că UE nu poate fi considerată încă o uniune politică integrată. În această problemă, UE este inefficientă și dezarticulată, punând statele membre unele împotriva altora și alimentând sentimentul naționalist și anti-musulman. [13].

Într-o astfel de situație, devine prioritară depășirea crizei migrației, asigurarea protecției refugiaților și acordarea de asistență statelor membre care au suferit cel mai mult din cauza afluxului de migrați, indiferent dacă acesta se transformă sau nu într-o problemă cheie pentru UE. Relațiile din interiorul țărilor Uniunii în legătură cu criza migrației se deteriorează, guvernele țărilor se îndepărtează din ce în ce mai mult de linia promovată de A. Merkel, care oferă o politică de „uși deschise” pentru refugiați, așa că sunt din ce în ce mai mulți migrați [3, p. 140]. Este de remarcat distribuția neuniformă a refugiaților între țări, care, pe de o parte, indică o decizie echilibrată a Comisiei Europene cu privire la fiecare țară separată, pe de altă parte, creează o disparitate și mai mare între state. Nu există nicio interacțiune între țările UE, ceea ce împiedică și mai mult controlul crizei.

În opinia noastră, toate acestea ar putea duce în curând la scindarea UE. Până la urmă, există probleme care amenință integritatea UE: fluxul nesfârșit de migrați, admiterea de noi membri în Uniune, războiul din estul Ucrainei și sancțiunile împotriva Federației Ruse, costurile menținerii migraților, instabilitatea economică a anumitor state membre UE, diferența de opinie izbitoare în ceea ce privește politica de migrație și obligațiile țărilor în fața Uniunii, referendumul din Marea Britanie privind aderarea la UE, toate acestea sunt și mai „încălzite” de atitudinea ambiguă a cetățenilor față de toate acestea. UE ar trebui să abordeze problema într-un mod mai constructiv, ajutând la rezolvarea motivelor reinstalării migraților. Situația existentă are soluții, în ciuda amploării sale. Practica arată că soluționarea crizei migrației în țările UE trebuie să fie cuprinzătoare, politica de migrație a statelor europene tre-

buie să țină cont de toate valorile socio-politice, culturale și etnice importante. Țările europene ar trebui să se unească, să acorde atenție propriilor probleme și opiniilor populației țărilor care sunt împotriva politicii prietenoase de încurajare a refugiaților.

Remarcând succesele în depășirea crizei migrației, al 12-lea șef al Comisiei Europene, Jean-Claude Juncker, a subliniat totodată că migrația va rămâne o provocare pentru generațiile viitoare de europeni pentru mulți ani [8, p. 168].

Prin urmare, Europa ar trebui să pregătească instrumente adecvate pentru o reglementare echitabilă și responsabilă a proceselor de migrație, răspuns adecvat la eventualele crize. Potrivit acestuia, este timpul să trecem de la propuneri la legi și de la legi la practică.

Concluzii. Tendințele migrației refugiaților în stadiul actual de dezvoltare a societății sunt dezamăgitoare pentru Uniunea Europeană. Un număr tot mai mare de

refugiați trec granițele europene în căutarea unei vieți mai bune, ceea ce amenință securitatea și stabilitatea țărilor europene și provoacă fenomene de criză în mediul european. Procesul de depășire a „crizei migrației” din UE este destul de dificil și de lungă durată, având în vedere pozițiile ireconciliabile ale statelor membre, dar este real, fiind nevoie doar de a găsi o poziție comună și, cel mai important, de a stabili o strategie clară și pe termen lung. Ar trebui să se prevadă acțiuni clare ale europenilor timp de mai mulți ani, astfel încât conducerea să poată prezice tendințele fluxurilor de migrație pe termen scurt, mediu și lung și să ia decizii adecvate.

Prin urmare, politica de migrație își ocupă ferm locul în centrul integrării europene. Cu toate acestea, în ciuda faptului că problemele cheie din acest domeniu rămân încă de competența guvernelor naționale, o politică comună de migrație va continua să fie un proces complex de negocieri și compromisuri.

BIBLIOGRAFIE BIBLIOGRAPHY

1. Burova K. Politica de migrație a Uniunii Europene: probleme actuale. Mod de acces: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11251/1/Burova_268-273.pdf (Accesat la 08.05.2023).
2. Hogan E. Marea dezastrului. Lumea în 2017. P. 30.
3. Hrebnyk Ya. Reacția politică a țărilor UE la criza migrației. Teoria și metodele de predare a disciplinelor sociale: revistă științifică și pedagogică. 2018. Nr 1(6). P. 139-142.
4. Dorosh L., Ivasechkok O. Particularități ale funcționării și provocări ale dezvoltării UE pe termen scurt (2017–2018). Viziunea umanitară. 2017. Vol. 3. Nr. 1. P. 19-24.
5. Uniunea Europeană în lupta împotriva imigrației ilegale: noi tendințe. Mod de acces: <http://www.alleuropa.ru/index2.php> (Accesat la 08.05.2023).
6. Kermach R. Problema refugiaților în UE: consecințele pe termen lung ale unei noi provocări / Fundația Ilko Kucheriv „Inițiativa Democratică”. Mod de acces: <http://dif.org.ua/article/problema-bizhentsivv-esdovgostrokovi-naslidki-novogo-vikliku> (Accesat la 09.05.2023).
7. Lutsyshyn G. Criza migrației în UE: problema securității frontierelor externe și agravarea celor interetnice. Viziune umanitară. 2015. Vol. 1. Nr. 2. P. 41-46.
8. Malinovska O. Politica de migrație: context global și realități ucrainene: monografie. Kiev: NISD, 2018. 472 p.
9. Criza migrației amenință să scindeze Uniunea Europeană. Mod de acces: <http://forbes.net.ua/ua/nation/1401504-migracij-na-krizazagrozhuerozkolom-evrosoyuzu> (Accesat la 08.05.2023).
10. Pak N. Migrația necontrolată ca amenințare la adresa securității țărilor Uniunii Europene. Buletinul Universității Naționale „Taras Șevcenko”, Kiev. 2016. P. 30-32.
11. Crepeau F. Facilitating Mobility and Fostering Diversity: Getting EU Migration Governance to Respect the Human Rights of Migrants. Mod de acces: <https://www.ceps.org>

- eu/publications/facilitating-mobility-and-fostering-diversity/getting-eu-migration-governance-respect (Accesat la 05.05.2023).
12. Member States notifications of the temporary reintroduction of border control at internal borders pursuant to Article 25 et seq. of the Schengen Borders Code / European Commission. Mod de acces: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control/docs/ms_notifications_-_reintroduction_of_border_control_en.pdf (Accesat la 05.05.2023).
13. Scalia G. European migrant crisis, last measures of the EU policy on migration. Mod de acces: <http://mediterraneanaffairs.com/european-migrant-crisis-last-measures-of-the-eu-policy-on-migration/> (Accesat la 05.05.2023).
14. Spring 2015 Standard Eurobarometer: Citizens see immigration as top challenge for EU to tackle. Mod de acces: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5451_en.htm (Accesat la 05.05.2023).
15. The European Agenda on Migration: EU needs to sustain progress made over the past 4 years / European Commission. 2019. Mod de acces: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_1496 (Accesat la 06.05.2023).
16. The International Organization for Migration. Mod de acces: <http://www.iom.int/> (Accesat la 07.05.2023).

DESPRE AUTOR**Olena SALI,***masterandă,**Facultatea Transfrontalieră,**Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați,**România,**Email: lenasali2002@gmail.com**ORCID ID: 0000-0003-4818-5895*